

دستیابی به شاخص‌های اصلی اعتباربخشی اخلاقی بیمارستان در ایران
سید علی انجو^{۱*}، میترا امینی^۲، سید ضیاء الدین تابعی^۱، علی مهبودی^۲،
زهرا کاووسی^۳، محبوبه صابر^۱

۱- گروه اخلاق پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران

۲- مرکز تحقیقات ارتقای کیفیت آموزش بالینی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران

۳- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران

به کارگیری اخلاق سازمانی در بیمارستان‌ها، یکی از راه‌های نوین بهبود وضعیت اخلاق پزشکی است. امروزه دستیابی به شاخص‌های جامع و مانعی که روا و پایا باشند، برای این به کارگیری حیاتی به نظر می‌رسد. این مطالعه در جست و جوی بهترین شاخص‌ها برای اعتباربخشی اخلاقی بیمارستان برآمده است. ۶۹ شاخص در ۱۱ دامنه از طریق یک مطالعه ی پنج مرحله‌ای به دست آمدند. این مطالعه ی تلفیقی شامل پژوهش‌های کمی و کیفی زیر بودند: ۱. مرور متون ۲. گروه نخبگان متمرکز ۳. مطالعه ی لیکرت ۴. مطالعه ی دلفی سه مرحله‌ای و ۵. اندازه‌گیری‌های اعتبار محتوا

پس از مرور متون گسترده، نشست گروه نخبگان متمرکز بر اساس روش گروه اسمی (NGT) راهبری گردید تا مهمترین دامنه‌های مدنظر نخبگان جهت ارزیابی اخلاق در بیمارستان معین گردد. بعد از اتمام NGT دو مطالعه ی موازی دلفی و لیکرت انجام گردیدند تا مهمترین شاخص‌های مرتبط با دامنه‌های حاصل از مرحله قبل مشخص شود. نخبگان مشارکت‌کننده در این تحقیق‌ها، همگی شاغلین حرف پزشکی بودند که در عین حال پژوهشگر، مدرس و یا دانشجوی پی‌اچ دی اخلاق پزشکی نیز بودند. محاسبات تعیین اعتبار محتوای شاخص‌ها از طریق نظرگاه‌های دو گروه متفاوت انجام گردید، در یک گروه فعالین اخلاق پزشکی و در گروه دیگر شاغلین حرف علوم پزشکی (گروه هدف) قرار گرفتند. (تعداد=۴۶) بعد از مطالعات NGT، دلفی، و لیکرت، ۱۱ دامنه ی اصلی به دست آمدند؛ که عبارت بودند از: رضایت آگاهانه، رازپوشی اسراربیماران، روابط اقتصادی گروه پزشکی و بیمار، نظام مشاوره ی اخلاقی بیمارستان، سند اخلاقی بیمارستان، خط مشی نحوه ی بیان خبر ناگوار، مراعات حقوق بیماران، کمیته اخلاق بیمارستان، واحد مراقبت‌های معنوی و تسکینی، مهارت‌های ارتباطی حرفه‌ای‌های علوم پزشکی، و دسترسی عادلانه به خدمات مراقبت‌های سلامت همچنین ۷۱ شاخص هدف برای این ۱۱ دامنه به دست آمدند. برای هر دامنه (جدول) ۵ تا ۸ شاخص به دست آمده بود. اندازه‌گیری نسبت اعتبار محتوایی (Content Validity Ratio CVR) از میان ۷۱ شاخص اولیه اعتبار ۶۹ شاخص را تایید و دو شاخص را حذف کرد. به نظر می‌رسد دامنه‌های حاصل از این پژوهش، مهمترین زمینه‌هایی هستند که می‌توان هنگام تعیین وضع اخلاقی سازمان بیمارستان به آنها استناد کرد و برنامه‌ها و خدمات بیمارستان را بر اساس آنها سنجید. اعتبارسنجی و رتبه‌بندی سازمان‌های ارائه‌کننده خدمات مراقبت‌های سلامت (HCOS) می‌تواند باعث ارتقای خدمات سلامت گردد. برنامه‌های اخلاقی در بیمارستانها قادرند که انگیزه‌های بیمارستان را در جهت افزایش کیفیت خدمات خود بیشتر کرده و رضایت‌گیرندگان خدمت را بهبود بخشند. برنامه‌ریزی جهت بهتر شدن اخلاق بیمارستان‌ها، نیازمند شاخص‌های معتبر است و با توجه به فارغ‌التحصیلی روزافزون متخصصان اخلاق پزشکی در کشور، این شاخص‌ها می‌توانند سنگ بنای برنامه‌های بیمارستانهای کشور در جهت ارتقای وضعیت اخلاقی خود و نحوه ی بکارگیری متخصصین اخلاق پزشکی و شرح وظایف آنها در بیمارستان باشد.

واژگان کلیدی: بیمارستان، اخلاق، اخلاق سازمانی، اعتباربخشی، ارزیابی، دلفی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران

* Email: seyed.ali.enjoo@gmail.com